

บทความวิจัย

ความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคมกับพฤติกรรมการใช้ แอปพลิเคชันไลน์ของผู้สูงอายุในจังหวัดอุบลราชธานี

THE RELATIONSHIP BETWEEN SOCIAL SUPPORTS AND LINE APPLICATION USAGE BEHAVIOR OF ELDERLY IN UBON RATCHATHANI PROVINCE

ฐิติพร พยุงวงษ์^{1*} และ ศรัณย์ธร ศศิธนากรแก้ว²

Thitiporn Payungwong^{1*} and Saranthorn Sasithanakornkaew²

หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิติศาสตร์และสารสนเทศ คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย^{1,2}

Master of Arts Program in Communication Arts and Information, Faculty of Humanities,
Kasetsart University, Bangkok, Thailand^{1,2}

thitiporn.ca@gmail.com^{1*}

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของลักษณะทางประชากรกับพฤติกรรมการใช้แอปพลิเคชันไลน์ของผู้สูงอายุในอำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคมทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านอารมณ์ ด้านร่างกาย และด้านสังคม กับพฤติกรรมการใช้แอปพลิเคชันไลน์ของผู้สูงอายุในอำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี โดยกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยคือ ผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป อาศัยอยู่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี และใช้แอปพลิเคชันไลน์ไม่น้อยกว่า 1 ปี จำนวน 400 คน ใช้ระเบียบการวิจัยเชิงปริมาณ ในการนำแบบสอบถามมาเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย การทดสอบค่าที ความแปรปรวนแบบจำแนกทางเดียว และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า ผู้สูงอายุได้รับการสนับสนุนทางสังคมด้านอารมณ์โดยรวมอยู่ในระดับ “มาก” และได้รับการสนับสนุนทางสังคมด้านร่างกายและด้านสังคม โดยรวมอยู่ในระดับ “ปานกลาง” และลักษณะทางประชากร ได้แก่ อายุ เขตที่อยู่อาศัย อาชีพ การศึกษา รายได้ และลักษณะการอยู่อาศัยที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการใช้แอปพลิเคชันไลน์ต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และตัวแปรการได้รับการสนับสนุนทางสังคมด้านอารมณ์ ร่างกาย และสังคม มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้แอปพลิเคชันไลน์ของผู้สูงอายุในอำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี ในทิศทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: การสนับสนุนทางสังคม แอปพลิเคชันไลน์ พฤติกรรมการใช้ ผู้สูงอายุ

ABSTRACT

This research had objectives: to compare demographic data of the behavior of elderly Line application users and to study the relationships between the emotional, physical, and societal social supports with elderly behaviors of LINE application users in Mueang District of Ubon Ratchathani province. The sample of this study were 400 respondents who are aged above 60, live in Mueang District of Ubon Ratchathani Province, and have used LINE application not less than 1 year. The study was quantitative research, and the research instrument used was a questionnaire for collection of the relevant data, and data was analyzed by statistics, namely, percentage, mean, t-test, one-way anova, and Pearson correlation coefficient. The research results found that the elderly who have emotional support is overall in the “high” level and the elderly who have physical and societal social support overall fall into the “medium” level. And, the demographic differences as the following: age, living area, occupation, education, income and inhibition of LINE application users were statistically significant at level .05, and the emotional, physical, and societal social support variables were associated with behaviors and characteristics of elderly users using LINE application statistically positive significant at level .01.

Keywords: social support, LINE application, using behavior, elderly

บทนำ

ปัจจุบันสังคมไทยก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างเต็มตัว จากการรายงานผลทางสถิติ พบว่า จำนวนและสัดส่วนของผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วและเห็นได้ชัด ในปี 2537 มีผู้สูงอายุคิดเป็นร้อยละ 6.8 ของประชากรไทยทั้งประเทศ ปี 2545 เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 9.4 ปี 2550 เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 10.7 ปี 2554 เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 12.2 และ ปี 2557 เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 14.9 (National Statistical Office, 2014) จากสถิติที่เพิ่มขึ้นดังกล่าว ผู้สูงอายุจะเป็นกลุ่มประชากรที่มีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจ และสังคมที่กำลังพัฒนาไปพร้อมกับการขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ

การเตรียมความพร้อมให้ผู้สูงอายุก้าวเข้าสู่สังคมแห่งเทคโนโลยีสารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ ถือเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะสร้างสุขภาวะให้เกิดแก่ประชากรผู้สูงอายุ การรายงานผลด้านการเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตของผู้สูงอายุ พบว่า ในปี 2547 การเข้าถึงคอมพิวเตอร์ คิดเป็นร้อยละ 0.54 และการเข้าถึงอินเทอร์เน็ต คิดเป็นร้อยละ 0.25 ของประชากรผู้สูงอายุทั้งประเทศ และในปี 2559 การเข้าถึงดังกล่าวเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 3.27 และ 5.99 เห็นได้ชัดว่าการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตมีอัตรา มากกว่าการเข้าถึงคอมพิวเตอร์อย่างก้าวกระโดด ผู้สูงอายุในสังคมยุคดิจิทัลให้ความสนใจกับสื่ออิเล็กทรอนิกส์สมัยใหม่ อย่างสมาร์ทโฟน

เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเชื่อมต่อกับสัญญาณอินเทอร์เน็ตในการเข้าถึงสื่อสังคมออนไลน์ต่าง ๆ (Office of The National Economic and Social Development Board, 2014)

การสำรวจความต้องการด้านหลักสูตรการสอนเทคโนโลยีในผู้สูงอายุของชมรมโอพีพีวาย (old people playing young) พบว่า แอปพลิเคชันไลน์เป็นโปรแกรมที่ได้รับการเรียกร้องให้ทำการเปิดการสอนมากที่สุด (Thairath online, 2015) แอปพลิเคชันไลน์ หรือที่เรียกสั้น ๆ ว่า “ไลน์” (line) เป็นสื่อในเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่สนทนาที่มีลักษณะโดดเด่น มีลูกเล่นหลากหลาย และเข้าถึงง่าย ศูนย์วิจัยสังคมผู้สูงอายุร่วมกับนิต้าโพล สำรวจผู้สูงอายุกับการใช้เวลาว่างพบว่า ด้านเทคโนโลยีที่ผู้สูงอายุมีการใช้งานมากที่สุด คือ แอปพลิเคชันไลน์ คิดเป็นร้อยละ 29.29 ด้วยเหตุผลในการติดต่อสื่อสารกับบุคคลในครอบครัว และเพื่อนฝูง เนื่องจากมีความสะดวก และสามารถตอบสนองความต้องการได้อย่างหลากหลาย

นอกจากความต้องการด้านการติดต่อสื่อสารแล้ว การสนับสนุนทางสังคมถือเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อความสัมพันธ์ที่ดีของผู้สูงอายุกับบุคคลรอบข้าง การปรับตัวจากการได้รับข้อมูลข่าวสารที่เพียงพอ การได้รับความรัก การสนับสนุนความเป็นเครือข่าย และการสนับสนุนด้านอุปกรณ์ทำให้เกิดเป็นพฤติกรรมเชิงบวกในการดูแลตนเองต่อไป จากการศึกษาการสนับสนุนทางสังคมในการสื่อสารผ่านโทรศัพท์มือถือของผู้สูงอายุในสโลวีเนีย พบว่า การได้รับการสนับสนุนทางสังคมที่เพียงพอจะทำให้ผู้สูงอายุเพิ่มการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับบุคคล

ในครอบครัวมากขึ้น อีกทั้งยังช่วยลดความเครียดเมื่อมีการอยู่ตามลำพังอีกด้วย (Petrovic, 2015)

การจัดการระบบการดูแลให้ผู้สูงอายุได้เข้าถึงเทคโนโลยีและสิ่งสนับสนุนทางสังคมถือเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นภาคที่มีผู้สูงอายุอยู่เป็นจำนวนมาก ซึ่งเมื่อพิจารณาการเข้าถึงด้านสาธารณูปโภค และเทคโนโลยียังน้อยกว่าเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑลมาก จังหวัดอุบลราชธานีเป็นจังหวัดที่อยู่ทางตะวันออกสุดของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีพื้นที่ใหญ่เป็นอันดับ 5 ของประเทศไทย มีพรมแดนติดกับประเทศเพื่อนบ้าน ทำให้ผู้คนมีวัฒนธรรมและประเพณีที่หลากหลาย มีจำนวนผู้สูงอายุที่สูงเป็นอันดับ 3 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในด้านการกระจายตัวของประชากร พบว่า มีผู้ที่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาลสูงถึงร้อยละ 76.4 (National Statistical Office, 2014)

ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความน่าสนใจในการศึกษากลุ่มประชากรผู้สูงอายุในจังหวัดอุบลราชธานี โดยศึกษาการสนับสนุนทางสังคมด้านต่าง ๆ ที่ส่งผลต่ออารมณ์ ความรู้สึก และพฤติกรรมในการใช้งานแอปพลิเคชันไลน์ เพื่อที่ภาครัฐ หน่วยงานเอกชน ตลอดจนองค์กรอิสระจะสามารถทราบถึงสิ่งสนับสนุนทางสังคมด้านต่าง ๆ ที่ช่วยพัฒนาให้ผู้สูงอายุเกิดพฤติกรรมการใช้แอปพลิเคชันไลน์เพิ่มขึ้น เนื่องจากการพูดคุยสามารถสร้างปฏิสัมพันธ์ทางบวกระหว่างผู้สูงอายุกับบุคคลรอบข้างได้ พร้อมกันนี้ผู้สูงอายุที่สามารถเข้าถึงเทคโนโลยีจะสามารถพัฒนาตนเองในการสร้างความรู้ เพื่อก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงวัยในยุคดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

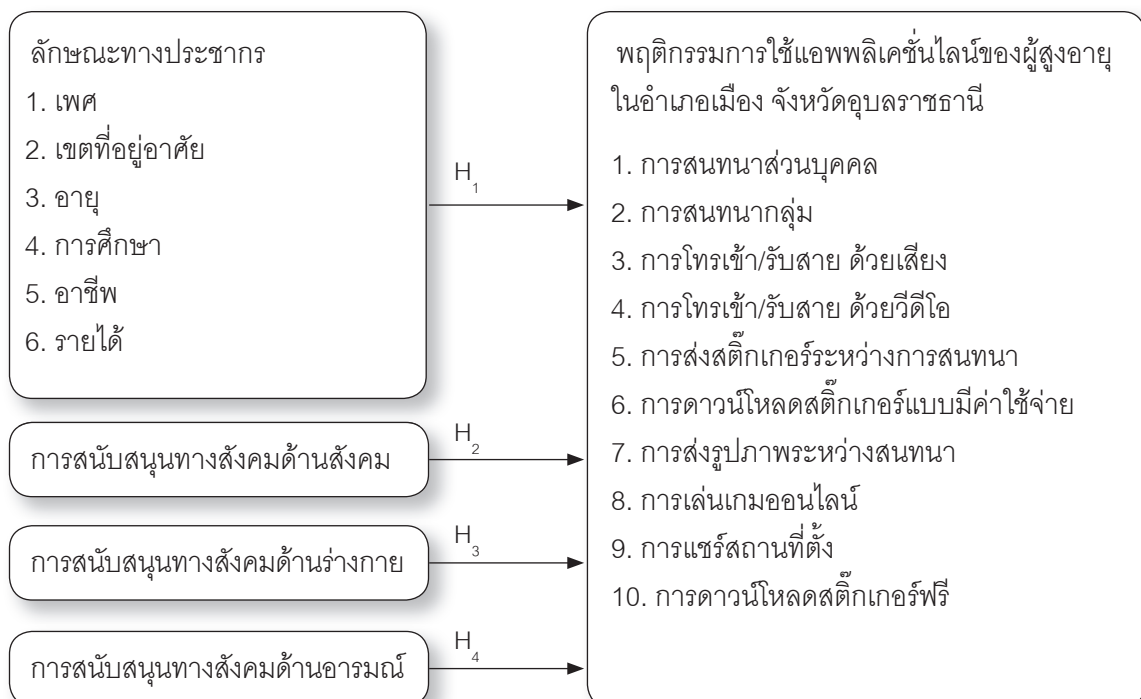
1. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของลักษณะทางประชากรกับพฤติกรรมการใช้แอปพลิเคชันไลน์ของผู้สูงอายุในอำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี

2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคมด้านอารมณ์ ด้านร่างกาย และด้านสังคมกับพฤติกรรมการใช้แอปพลิเคชันไลน์ของผู้สูงอายุในอำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ศึกษาตัวแปรการสนับสนุนทางสังคม 3 ด้าน ประกอบด้วย 1) การสนับสนุนทางสังคมด้านอารมณ์ 2) การสนับสนุนทางสังคมด้านร่างกาย และ 3) การสนับสนุนทางสังคมด้านสังคม โดยศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเหล่านี้กับพฤติกรรมการใช้แอปพลิเคชันไลน์ของผู้สูงอายุในอำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี กลุ่มประชากรในการวิจัยคือ ผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป มีการใช้แอปพลิเคชันไลน์ไม่น้อยกว่า 1 ปี อาศัยอยู่ในอำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี และใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบการวิจัยเชิงปริมาณประกอบด้วยกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน ได้แก่ การกำหนดสัดส่วน และการสุ่มแบบบังเอิญ และใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลครบ 400 ชุดแล้ว ผู้วิจัยนำมารวบรวมและประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปในคอมพิวเตอร์ มีรายละเอียดดังนี้

1. สถิติเชิงพรรณนา โดยแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่ออธิบายลักษณะทางประชากรกลุ่มตัวอย่าง

2. สถิติเชิงอนุมาน (สำหรับทดสอบสมมติฐาน โดยหาค่าที่ ความแปรปรวนจำแนกทางเดียว เพื่อทดสอบความแตกต่างของลักษณะทางประชากร และสหสัมพันธ์เพียร์สัน เพื่อหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคม ทั้ง 3 ด้าน คือ การสนับสนุนทางสังคมด้านอารมณ์ ร่างกาย และสังคม กับพฤติกรรมการใช้แอปพลิเคชันไลน์ของผู้สูงอายุ ในอำเภอเมืองจังหวัดอุบลราชธานี

การตรวจสอบคุณภาพ

1. หาค่าความเที่ยง โดยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นปรึกษากับผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม พร้อมกับแก้ไขเพื่อดำเนินการต่อไป

2. หาค่าความเชื่อมั่น โดยทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน โดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟ่าซึ่งจากการทดสอบค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามอยู่ที่ .82

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 203 คน คิดเป็นร้อยละ 50.7 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 60 - 64 ปี จำนวน 243 คน คิดเป็นร้อยละ 60.8 ระดับการศึกษาส่วนใหญ่ คือ ปริญญาตรี จำนวน 124 คน สถานภาพการทำงาน โดยรวมส่วนใหญ่ คือ ไม่ได้ทำงาน จำนวน 224 คน คิดเป็นร้อยละ 56 โดยเคยประกอบอาชีพข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ จำนวน 121 คน คิดเป็นร้อยละ 30.3 มีรายได้ต่อเดือนส่วนใหญ่ คือ 10,001 - 20,000 บาท จำนวน 138 คน คิดเป็นร้อยละ 34.5 โดยมีที่มาของรายได้ คือ เงินบำนาญ/เงินเก็บจากการทำงาน จำนวน 234 คน คิดเป็นร้อยละ 58.5 และมีลักษณะการอยู่อาศัย คือ อาศัยกับคู่สมรสและบุตรหลาน จำนวน 208 คน คิดเป็นร้อยละ 52

2. การสนับสนุนทางสังคมด้านอารมณ์ ร่างกาย และสังคม

จากการสนับสนุนทางสังคมโดยรวมใน 3 ด้าน กลุ่มตัวอย่างได้รับการสนับสนุนทางสังคมด้านอารมณ์มากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.94 อยู่ในระดับ “มาก” รองลงมาคือ การได้รับการสนับสนุนทางสังคมด้านสังคม ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.33 อยู่ในระดับ “ปานกลาง” และน้อยที่สุด คือ การได้รับการสนับสนุนทางสังคมด้านร่างกาย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.20 อยู่ในระดับ “ปานกลาง”

โดยตัวแปรในการสนับสนุนทางสังคมด้านอารมณ์ที่มีค่ามากที่สุด คือ รู้สึกผูกพันไว้ใจ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.97 อยู่ในระดับ “มาก” รองลงมา

คือ รู้สึกได้รับความรัก และรู้สึกสนิทสนมใกล้ชิด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96 อยู่ในระดับ “มาก” และน้อยที่สุด คือ รู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.91 อยู่ในระดับ “มาก”

ตัวแปรการสนับสนุนทางสังคมด้านสังคมที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ รู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของเครือข่าย และรู้สึกได้รับการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อกัน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.35 อยู่ในระดับ “ปานกลาง” รองลงมา คือ รู้สึกรักและพร้อมให้คำแนะนำในการใช้งานแอปพลิเคชันไลน์ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.33 อยู่ในระดับ “ปานกลาง” และน้อยที่สุด คือ รู้สึกถึงการช่วยเหลือซึ่งกันและกันและรู้สึกว่าการทำกิจกรรมร่วมกัน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.32 อยู่ในระดับ “ปานกลาง”

และตัวแปรในการสนับสนุนทางสังคมด้านร่างกายที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ สามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้แก้ไขปัญหาที่กำลังเผชิญอยู่ในการใช้งานแอปพลิเคชันไลน์ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.97 อยู่ในระดับ “มาก” รองลงมา คือ ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับแอปพลิเคชันไลน์ และมีการปรึกษาวิธีการใช้งานแอปพลิเคชันไลน์ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96 อยู่ในระดับ “มาก” และน้อยที่สุด คือ ได้รับการช่วยเหลือด้านการพิมพ์/ส่ง (ข้อความ/รูปภาพ) การโทรเข้า/รับสาย (คอลไลน์/วิดีโอคอลไลน์) ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.90 อยู่ในระดับ “น้อย”

3. พฤติกรรมการใช้แอปพลิเคชันไลน์ของผู้สูงอายุ

ด้านพฤติกรรมการใช้งาน พบว่าวัตถุประสงค์ในการใช้งานของผู้สูงอายุส่วนใหญ่

คือ เพื่อความบันเทิง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.93 อยู่ในระดับ “บ่อยครั้ง” รองลงมา คือ เพื่อเปิดรับความรู้และข้อมูลข่าวสาร ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.42 อยู่ในระดับ “ปานกลาง” และน้อยที่สุด คือ เพื่อซื้อ/ขายสินค้าหรือบริการ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.02 อยู่ในระดับ “นานๆ ครั้ง” ด้านประสบการณ์การใช้งาน พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีการใช้งานแอปพลิเคชันไลน์มากกว่า 3 ปี จำนวน 147 คน คิดเป็นร้อยละ 36.7 โดยใช้งานผ่านโทรศัพท์มือถือ/สมาร์ทโฟน มากที่สุด จำนวน 280 คน คิดเป็นร้อยละ 70 รองลงมา คือ แท็บเล็ต จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 17.5 และน้อยที่สุด คือ อื่นๆ จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 1.5 ส่วนระยะเวลาในการใช้งานแต่ละวันส่วนใหญ่ อยู่ที่ 1-3 ชั่วโมง จำนวน 224 คน คิดเป็น ร้อยละ 56 รองลงมา คือ น้อยกว่า 1 ชั่วโมง คิดเป็นร้อยละ 25.5 และน้อยที่สุด คือ มากกว่า 6 ชั่วโมง จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2 ด้านรูปแบบพฤติกรรมของผู้สูงอายุที่มีการใช้งานที่มากที่สุด คือ การส่งข้อความสนทนากลุ่ม ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.35 รองลงมา คือ การโทรเข้า/รับสายด้วยเสียง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.99 และน้อยที่สุด คือ การดาวน์โหลดสติ๊กเกอร์แบบมีค่าใช้จ่าย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.43

4. การทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานข้อที่ 1 ลักษณะทางประชากรที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการใช้แอปพลิเคชันไลน์ที่ต่างกัน

การทดสอบสมมติฐานในลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย เพศ เขตที่อยู่อาศัย อายุการศึกษา อาชีพ และรายได้

ตารางที่ 1 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างด้านเพศและเขตที่อยู่อาศัยกับพฤติกรรมการใช้แอปพลิเคชันไลน์

ลักษณะทางประชากรกับพฤติกรรมการใช้แอปพลิเคชันไลน์ของผู้สูงอายุใน จ.อุบลฯ	t	Sig. (2-tailed)	ผลการทดสอบ
1. เพศ	-4.09	0.683	ไม่แตกต่างกัน
2. เขตที่อยู่อาศัย	5.144*	0.000	แตกต่างกัน

ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05*

จากตารางที่ 1 พบว่า เพศที่ต่างกันมีพฤติกรรมการใช้แอปพลิเคชันไลน์ไม่ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเพศชายมีลักษณะการใช้งานแอปพลิเคชันไลน์ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.47) และเพศหญิง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.50) และเขตที่อยู่อาศัยที่ต่างกันมีพฤติกรรมการใช้แอปพลิเคชันไลน์ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลมีลักษณะการใช้งานต่อสัปดาห์ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.64) มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาล (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.33)

ตารางที่ 2 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างด้านอายุกับพฤติกรรมการใช้แอปพลิเคชันไลน์

อายุ	$\bar{x}$	F	Sig.	Post-hoc Analysis	ผลการทดสอบ
1. 60 - 64	2.53				แตกต่างกัน
2. 65 - 70	2.45			4 < 1,2,3	
3. 71 - 74	2.55	4.006	.008*	2 < 1,3	
4. 75 ปีขึ้นไป	2.01				

ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05*

พบว่า อายุที่ต่างกันมีพฤติกรรมการใช้แอปพลิเคชันไลน์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่า Sig. ที่ระดับ .008 ซึ่งน้อยกว่าค่า Sig. ที่กำหนดไว้ เมื่อทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ พบว่า ช่วงอายุ 75 ปีขึ้นไป มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าทุกกลุ่ม และช่วงอายุ 65 - 70 ปี มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าช่วงอายุ 60 - 64 ปี และ 71 - 74 ปี โดยช่วงอายุ 71 - 74 ปี มีพฤติกรรมการใช้แอปพลิเคชันไลน์มากที่สุด

ตารางที่ 3 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างด้านการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้แอปพลิเคชันไลน์

การศึกษา	$\bar{x}$	F	Sig.	Post-hoc Analysis	ผลการทดสอบ
1. ประถม	2.07				แตกต่างกัน
2. มัธยม	2.27				
3. ออนุปริญญา	2.65				
4. ปริญญาตรี	2.71			6 < 1,2,3,4,5	
5. ปริญญาโท	2.90	19.148	.000*	1 < 2,3,4	
6. อื่นๆ	1.86				

ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05*

พบว่า การศึกษาที่ต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมการใช้แอปพลิเคชันไลน์ของผู้สูงอายุแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่า Sig. ที่ระดับ .000 ซึ่งน้อยกว่าค่า Sig. ที่กำหนดไว้ เมื่อทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ พบว่า ผู้ที่มีการศึกษาระดับอื่นๆ มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าทุกกลุ่ม ระดับประถม มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่า ระดับมัธยม ระดับอนุปริญญา และระดับปริญญาตรี โดยระดับ การศึกษาที่มีพฤติกรรมการใช้งานแอปพลิเคชันไลน์มากที่สุด คือ ระดับปริญญาโท

ตารางที่ 4 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างด้านอาชีพกับพฤติกรรมการใช้แอปพลิเคชันไลน์

อาชีพ	$\bar{x}$	F	Sig.	Post-hoc Analysis	ผลการทดสอบ
1. รับจ้าง	2.17				แตกต่างกัน
2. เกษตรกร	2.06			6 < 1,2,3,4,5	
3. ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	2.77	2.0915	.000*	2 < 1,4,5,3	
4. พ่อบ้าน/แม่บ้าน	2.38				
5. ธุรกิจส่วนตัว	2.67				
6. อื่นๆ	1.73				

ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05*

พบว่า อาชีพที่ต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมการใช้แอปพลิเคชันไลน์ของผู้สูงอายุแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่า Sig. ที่ระดับ .000 ซึ่งน้อยกว่าค่า Sig. ที่กำหนดไว้ เมื่อทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ พบว่า อาชีพอื่นๆ มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าทุกกลุ่ม และอาชีพเกษตรกร มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่า อาชีพรับจ้าง อาชีพพ่อบ้าน/แม่บ้าน อาชีพธุรกิจส่วนตัว และอาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ โดยอาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ มีพฤติกรรมการใช้งานแอปพลิเคชันไลน์มากที่สุด

ตารางที่ 5 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างด้านรายได้กับพฤติกรรมการใช้แอปพลิเคชันไลน์

รายได้	$\bar{x}$	F	Sig.	Post-hoc Analysis	ผลการทดสอบ
1. ไม่เกิน 5,000	1.98				แตกต่างกัน
2. 5,001 - 10,000	2.46				
3. 10,001 - 20,000	2.60				
4. 20,001 - 30,000	2.84			1 < 2,3,4,5,6	
5. 30,001 - 40,000	2.96	23.991	.000*	2 < 3,6,4,5	
6. มากกว่า 40,000	2.61				

ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05*

พบว่า รายได้ที่แตกต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมการใช้แอปพลิเคชันไลน์ของผู้สูงอายุแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่า Sig. ที่ระดับ .000 ซึ่งน้อยกว่าค่า Sig. ที่กำหนดไว้ เมื่อทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายค่า พบว่า รายได้ไม่เกิน 5,000 บาท มีค่าเฉลี่ยในพฤติกรรมการใช้แอปพลิเคชันไลน์น้อยกว่าทุกกลุ่ม รายได้ 5,001-10,000 บาท มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่า 10,001-20,000 บาท รายได้มากกว่า 40,000 บาท รายได้ 20,001-30,000 บาท รายได้ 30,001-40,000 บาท โดยรายได้ 30,001-40,000 บาท มีค่าเฉลี่ยในพฤติกรรมการใช้แอปพลิเคชันไลน์มากที่สุด

สมมติฐานข้อที่ 2 การสนับสนุนทางสังคมด้านอารมณ์ ด้านร่างกาย และด้านสังคมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้แอปพลิเคชันไลน์ของผู้สูงอายุในอำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี

ตารางที่ 6 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหพันธ์ของการสนับสนุนทางสังคมกับพฤติกรรมการใช้แอปพลิเคชันไลน์

ตัวแปร	พฤติกรรมการใช้แอปพลิเคชันไลน์ ของผู้สูงอายุ	Sig.	ผลการทดสอบ
การสนับสนุนทางสังคมด้านอารมณ์	0.428**	0.000	ปานกลาง
การสนับสนุนทางสังคมด้านร่างกาย	0.522**	0.000	ปานกลาง
การสนับสนุนทางสังคมด้านสังคม	0.546**	0.000	ปานกลาง

ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01**

พบว่า ตัวแปรการสนับสนุนทางสังคมด้านอารมณ์มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้แอปพลิเคชันไลน์ของผู้สูงอายุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = .43$) เป็นความสัมพันธ์ในระดับ “ปานกลาง” ส่วนตัวแปรการสนับสนุนทางสังคมด้านร่างกายมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้แอปพลิเคชันไลน์ของผู้สูงอายุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = .52$) เป็นความสัมพันธ์ในระดับ “ปานกลาง” และตัวแปรการสนับสนุนทางสังคมด้านสังคมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้

แอปพลิเคชันไลน์ของผู้สูงอายุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = .55$) เป็นความสัมพันธ์ในระดับ “ปานกลาง”

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยครั้งนี้ทำให้ทราบถึงลักษณะทางประชากรที่แตกต่างกันกับพฤติกรรมการใช้แอปพลิเคชันไลน์ของผู้สูงอายุ และความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรการสนับสนุนทางสังคม 3 ด้านกับพฤติกรรมการใช้แอปพลิเคชันไลน์ของผู้สูงอายุ ซึ่งมีประเด็นที่น่าสนใจดังนี้

1. เพศที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการใช้แอปพลิเคชันไลน์ไม่ต่างกัน การวัดค่าพฤติกรรมการใช้แอปพลิเคชันไลน์ทั้งเพศชายและเพศหญิงมีค่าเฉลี่ยไม่ต่างกันมาก ซึ่งค่าเฉลี่ยในพฤติกรรมการใช้แอปพลิเคชันไลน์ของเพศชายเท่ากับ 2.47 และเพศหญิงมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.50 ทั้งนี้ อาจเกิดได้จากหลายสาเหตุ เช่น ความต้องการของผู้สูงอายุในหลายด้านที่อาจเหมือนกัน ได้แก่ ความต้องการการมีส่วนร่วมในกลุ่ม ความต้องการการเป็นส่วนหนึ่งในครอบครัวและสังคม การสร้างการพูดคุยผ่านแอปพลิเคชันไลน์จะสามารถสร้างความสัมพันธ์ตามความต้องการในด้านต่าง ๆ ของผู้สูงอายุทั้งชายและหญิงได้ ดังนั้นผลลัพธ์ในการทำให้เกิดพฤติกรรมการใช้แอปพลิเคชันไลน์จึงมีความคล้ายกัน สอดคล้องกับแนวคิดของ ปรมารณณ์ เกษียรสินธุ์ (Kasiansin, 2012) ที่กล่าวว่า ความต้องการของผู้สูงอายุ 7 ด้าน อันได้แก่ 1) ความต้องการการสนับสนุนจากครอบครัว 2) ความต้องการด้านการประกันรายได้ 3) ความต้องการการมีส่วนร่วมในชุมชน 4) ความต้องการที่จะลดการพึ่งพาผู้อื่นให้น้อยลง

5) ความต้องการทางสังคม 6) ความต้องการทางร่างกายและจิตใจ และ 7) ความต้องการด้านเศรษฐกิจ

2. ด้านเขตที่อยู่อาศัยกับพฤติกรรมการใช้แอปพลิเคชันไลน์ พบว่า เขตที่อยู่อาศัยที่ต่างกันของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล จังหวัดอุบลราชธานี ส่งผลให้ผู้สูงอายุมีพฤติกรรมการใช้แอปพลิเคชันไลน์แตกต่างกัน คือ ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลมีค่าเฉลี่ยในพฤติกรรมการใช้แอปพลิเคชันไลน์สูงกว่า ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาล จังหวัดอุบลราชธานี ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะบริบทของความเป็นสังคมเมือง มีสิ่งอำนวยความสะดวกทางสาธารณูปโภคที่หลากหลายกว่า เกิดการใช้งานทำให้มีความเคยชินในการเข้าถึงเทคโนโลยีการสื่อสารสมัยใหม่ อย่างแอปพลิเคชันไลน์มากกว่าผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาล สอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ทางประชากรในเรื่องของโครงสร้างการกระจายตัวและการเปลี่ยนแปลงของประชากรที่มีความสัมพันธ์กับปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมอื่น ๆ ของสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล (Mahidol University, 2014) กล่าวว่า ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลจะมีระดับการเข้าถึงการใช้งานเทคโนโลยีมากกว่าผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาล

3. ระดับการศึกษาที่ต่างกันจะทำให้ผู้สูงอายุมีพฤติกรรมการใช้แอปพลิเคชันไลน์ที่แตกต่างกัน โดยพฤติกรรมการใช้แอปพลิเคชันไลน์จะเรียงลำดับจากผู้สูงอายุที่มีวุฒิการศึกษามากไปยังผู้สูงอายุที่มีวุฒิการศึกษาน้อย ดังนี้ 1) ปริญญาโท 2) ปริญญาตรี 3) อนุปริญญาตรี

หรือเทียบเท่า 4) มัธยมศึกษา 5) ประถมศึกษา และ 6) อื่น ๆ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะบุคคลที่มีระดับการศึกษาที่สูงกว่าจะมีประสบการณ์ในการเปิดรับข้อมูลในด้านต่าง ๆ หลากหลายกว่า มีความรู้ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการกำหนด มีความคิดและพร้อมที่จะแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ อยู่เสมอ เกิดเป็นการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ต่างจากบุคคลที่มีระดับการศึกษาที่น้อยกว่า ซึ่งเปรียบเทียบได้ว่ามีความรู้ต่ำกว่า การคิดวิเคราะห์แต่ละเรื่องมีความต่างกัน จึงส่งผลให้มีพฤติกรรมที่แสดงออกมาในการใช้งานแอปพลิเคชันไลน์ที่ต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริวรรณ เสรีรัตน์ (Sayreerat, 1995) ในการวิเคราะห์ปัจจัยที่ทำให้คนมีความคิด ค่านิยม ทศนคติ และพฤติกรรมที่ต่างกันออกไป คนที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าจะได้เปรียบในการเป็นผู้รับรู้ข่าวสารที่ดีกว่า คนที่มีระดับการศึกษาที่ต่ำกว่า

4. อาชีพที่มีพฤติกรรมการใช้แอปพลิเคชันไลน์มากที่สุด คือ ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 30.3 จากกลุ่มอาชีพทั้งหมด เหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะลักษณะการทำงานของกลุ่มข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจจะมีสังคมที่ต้องทำงานร่วมกัน อยู่ร่วมกันเป็นแผนก กอง สำนักงาน หรือองค์กร ทำให้มีเพื่อนร่วมงานจำนวนมาก สังคมวัยเกษียณจึงได้รับอิทธิพลจากสังคมเดิม ทำให้มีการติดต่อสื่อสารกันภายในกลุ่มคนในสถานทำงานเดิม ซึ่งอาจใช้เพื่อติดต่อสื่อสารทั่วไป ถามสารทุกข์สุกดิบในบ้างโอกาส หรือเพื่อรักษาความสัมพันธ์ให้คงอยู่ นอกจากนี้เหตุผลที่กล่าวไปข้างต้นแล้ว กลุ่มข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจเป็นกลุ่มคนที่มีการใช้สื่อ

สารสนเทศ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่ออินเทอร์เน็ตเป็นทุนเดิมขณะที่ยังทำงานอยู่ จึงมีความเคยชินกับการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์สมัยใหม่อย่างแอปพลิเคชันไลน์มากกว่า ผู้สูงอายุในกลุ่มอาชีพอื่น ๆ

5. การสนับสนุนทางสังคม 3 ด้าน ได้แก่

1) ด้านอารมณ์ 2) ด้านร่างกาย (ข้อมูลข่าวสาร, ทรัพยากร) และ 3) ด้านสังคม กับพฤติกรรมการใช้แอปพลิเคชันไลน์ของผู้สูงอายุ ในจังหวัดอุบลราชธานี พบว่า การสนับสนุนทางสังคมใน 3 ด้าน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการใช้แอปพลิเคชันไลน์ของผู้สูงอายุในระดับ “ปานกลาง” โดยความสัมพันธ์ที่มีค่ามากที่สุด คือ การสนับสนุนทางสังคมด้านสังคม รองลงมา คือ การสนับสนุนทางสังคมด้านร่างกาย และน้อยที่สุดคือ การสนับสนุนทางสังคมด้านอารมณ์ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะธรรมชาติของมนุษย์ไม่ว่าจะอยู่ในช่วงวัยใด การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันกับบุคคลอื่น ๆ ไม่ว่าจะมีความใกล้ชิด หรือไม่มี ความใกล้ชิด ความสัมพันธ์เชิงบวก ถือเป็นการสนับสนุนในสิ่งที่ดี ทำให้บุคคลผู้นั้นเกิดปฏิกิริยาตอบสนองเชิงบวกตามไปด้วย ทั้งนี้สามารถอธิบายได้ว่า การสนับสนุนทางสังคมด้านสังคม ทำให้ผู้สูงอายุที่มีประสบการณ์ร่วมคล้ายกัน มีลักษณะทางกายภาพ และการยอมรับในการผ่านประสบการณ์ในการดำเนินชีวิตคล้ายกัน จะมีความเข้าใจ เห็นอกเห็นใจกันได้ไม่ยาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพศาล แยมวงศ์ (Yamwong, 2012) กล่าวว่า การสนับสนุนทางสังคมว่าเป็นปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาของการมีความสัมพันธ์ทางสังคม บุคคลจะประเมินว่าเขาได้รับการสนับสนุน หรือช่วยเหลือในด้านใดที่

ตรงกับความต้องการ เช่น การช่วยเหลือด้านความรู้สึก การเห็นคุณค่าว่าเขาเป็นส่วนหนึ่งในสังคม เพื่อที่จะพัฒนาเป็นความสัมพันธ์กับบุคคลนั้นๆ ต่อไป อย่างกลุ่มเครือข่าย/สังคม เช่นเดียวกันจะมีแรงสนับสนุนที่ดีกว่ากลุ่มที่ต่างกัน

6. บุตรหลาน คือ บุคคลที่ทำให้ผู้สูงอายุรู้สึกได้รับการสนับสนุนทางสังคมมากที่สุด จาก 2 ใน 3 ด้าน คือ 1) ด้านอารมณ์ เช่น รู้สึกได้รับความรัก การดูแลเอาใจใส่ การให้ความสนิทสนม การทำให้รู้สึกอุ่นใจเมื่อมีการพูดคุย และ 2) ด้านร่างกาย (ด้านข้อมูลข่าวสาร) เช่น มีการให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับแอปพลิเคชันไลน์ การให้คำปรึกษาถึงวิธีการใช้งาน และนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการแก้ไขปัญหาที่กำลังเผชิญอยู่ในการใช้แอปพลิเคชันไลน์ที่ได้ (และด้านทรัพยากร) เช่น ได้รับการสนับสนุนด้านค่าใช้จ่าย การสนับสนุนสิ่งของ/อุปกรณ์เครื่องใช้ ตลอดจนการสาธิตการใช้งานแอปพลิเคชันไลน์เป็นต้น ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะพื้นฐานความผูกพันในครอบครัวเป็นสิ่งสำคัญประการแรก ที่ทำให้ผู้สูงอายุรู้สึกเกิดความไว้วางใจ อุ่นใจ เมื่อต้องขอคำปรึกษาเกี่ยวกับการใช้งานแอปพลิเคชันไลน์ซึ่งเปรียบเสมือนเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่ผู้สูงอายุไม่คุ้นเคย การประคับประคองดูแลเอาใจใส่กัน ทำให้ผู้สูงอายุเกิดความไว้วางใจ และอยากเรียนรู้การใช้งานเครื่องมือสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือสื่อโซเชียลสมัยใหม่เพื่อทำให้เกิดประโยชน์กับตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ Gottlieb (1983) ที่กล่าวว่า แหล่งที่มาของการสนับสนุนทางสังคมมีหลายชั้น ตามความสัมพันธ์ทางแหล่งที่มาต่างๆ การสนับสนุนทางสังคมในระดับลึกเป็นความสัมพันธ์ของบุคคลที่มีความใกล้ชิดกันมาก

ที่สุด คุณภาพของระดับความสัมพันธ์มีความสำคัญมากกว่าปริมาณ บุคคลที่อยู่ในระดับดังกล่าว ได้แก่ สามี ภรรยา และสมาชิกในครอบครัว

7. ด้านวัตถุประสงค์ในการใช้งาน แอปพลิเคชันไลน์ของผู้สูงอายุ ในจังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า ผู้สูงอายุใช้แอปพลิเคชันไลน์เพื่อความบันเทิง เปิดรับความรู้/ข้อมูลข่าวสาร และพูดคุยประจำวันตามลำดับ โดยวัตถุประสงค์ในการใช้งานที่มีค่าน้อยที่สุด คือ เพื่อซื้อ/ขายสินค้าและบริการ อาจเนื่องด้วย สภาพแวดล้อมในปัจจุบันที่ผู้สูงอายุต้องเผชิญ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาทางสังคม การว่างงาน การเปลี่ยนแปลงการดำเนินชีวิต ปัญหาสุขภาพ โรคภัยไข้เจ็บที่ล้น แต่เป็นผลกระทบด้านลบทั้งสิ้น สื่อความบันเทิงจึงเปรียบเสมือนช่วยคลายความทุกข์ ลดความเครียดที่มีอยู่ในตัวผู้สูงอายุ ทำให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพจิตใจที่ดี และทำให้ผู้สูงอายุดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข สอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง ใครเป็นใครบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ ความหลากหลายทางคุณลักษณะ และพฤติกรรมของ ปิยวัฒน์ เกตุวงศา และศุทธิดา ชวนวัน (Katewongsa & Chuanwan, 2015) ที่กล่าวว่า วัตถุประสงค์ส่วนใหญ่ในพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ในประเทศไทยในกลุ่มตัวอย่าง คือ เพื่อสร้างความบันเทิง การติดตามข้อมูลข่าวสาร และการสนทนา ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ควรวางนโยบายผลักดันให้ผู้สูงอายุมีโอกาสในการเข้าถึงเทคโนโลยีการสื่อสารอย่างเท่าเทียมกัน เนื่องจาก ผลการวิจัยพบว่า

สถานภาพทางสังคมที่น้อยกว่า เช่น ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ ทำให้ผู้สูงอายุมีการเข้าถึงแอปพลิเคชันไลน์ได้น้อยกว่าผู้สูงอายุที่มีสถานภาพทางสังคมที่สูงกว่า ด้วยเหตุนี้ รัฐบาลจึงควรให้ความสำคัญด้านการจัดการศึกษา ส่งเสริมการเรียนรู้ให้เกิดกับกลุ่มผู้สูงอายุ ซึ่งจะเป็นประชากรที่มีความสำคัญต่อบริบทต่าง ๆ ของประเทศในอนาคตต่อไป ทั้งนี้ สามารถขอความร่วมมือจากภาคเอกชน ตลอดจนองค์กรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับระบบสาธารณสุข ในการอำนวยความสะดวกด้านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และสื่ออินเทอร์เน็ตเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตและมาตรฐานการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของผู้สูงอายุ ในทุกส่วนภูมิภาคอย่างเท่าเทียมกัน

2. การสนับสนุนทางสังคมด้านสังคม เป็นปัจจัยสำคัญที่สุดที่ทำให้ผู้สูงอายุ ในจังหวัดอุบลราชธานี มีพฤติกรรมการใช้แอปพลิเคชันไลน์ ซึ่งบุคคลที่เป็นแรงจูงใจทำให้เกิดพฤติกรรม คือ กลุ่มเครือข่าย/สังคมจากผลการวิจัย รัฐบาลควรให้ความสำคัญในนโยบายด้านการพัฒนาความสัมพันธ์ของคนในชุมชนของทุกภูมิภาค ตั้งแต่เขตชุมชน หมู่บ้าน เขตตำบล เขตอำเภอ ไปจนถึงจังหวัด จะเห็นได้ว่า ผู้สูงอายุในเขตเทศบาล มีปฏิสัมพันธ์กับชุมชนรอบข้างและเพื่อนบ้านน้อยกว่า ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาล ดังนั้น การสร้าง และส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มกันในทุกระดับชั้น มุ่งให้ผู้สูงอายุเกิดการมีส่วนร่วมการศึกษา และจัดตั้งชมรมที่อยู่ในความต้องการของผู้สูงอายุในแต่ละพื้นที่ สามารถทำให้เกิดการทำกิจกรรมร่วมกัน ถือเป็นการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุที่สมดุล และยั่งยืน

ภายใต้บริบททางวัฒนธรรมและสังคมรอบข้าง ผู้สูงอายุในแต่ละเขตพื้นที่

3. บุตรหลานเป็นบุคคลที่มีผลต่อความรู้สึกในการได้รับการสนับสนุนทางสังคมมากที่สุด จาก 2 ใน 3 ด้าน คือ ด้านอารมณ์และด้านร่างกาย จะเห็นว่าความสัมพันธ์ระดับครอบครัวเป็นความสัมพันธ์เชิงลึกพื้นฐานที่สำคัญต่อพฤติกรรมของผู้สูงอายุ ความผูกพัน การให้ความรัก การดูแลเอาใจใส่ ตลอดจนการให้ข้อมูลข่าวสาร การสาธิตวิธีการใช้งานแอปพลิเคชันไลน์จากบุตรหลานจะทำให้ผู้สูงอายุมีปฏิกิริยาตอบโต้เชิงบวก ดังนั้น การรณรงค์ ส่งเสริมการสร้างความสัมพันธ์ในระดับครอบครัวจะสามารถทำให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพทางจิตใจที่ดี ควรมีการปลูกฝังเยาวชน ตั้งแต่ระดับสถาบันการศึกษา องค์กรภาครัฐ ให้เห็นคุณค่าและความสำคัญในการสร้างความสัมพันธ์ อันจะนำไปสู่การสร้างสุขภาวะที่ดีของผู้สูงอายุต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งต่อไปควรขยายกลุ่มตัวอย่างในเขตภูมิภาคอื่น เพื่อทราบถึงสิ่งสนับสนุนทางสังคมที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้แอปพลิเคชันไลน์ของผู้สูงอายุในระดับกว้างขึ้น

2. ควรศึกษาเทคโนโลยีสารสนเทศอื่นนอกเหนือจากแอปพลิเคชันไลน์ เนื่องจากแอปพลิเคชันไลน์เป็นสื่อหนึ่งในสื่อโซเชียลมีเดียที่ผู้สูงอายุใช้งานเท่านั้น

3. ควรเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการสนทนากลุ่ม ซึ่งจะทำให้ผลข้อมูลระหว่างบทสนทนาของผู้ให้ข้อมูลหลักที่มีความสมบูรณ์ และหลากหลายมากขึ้น

REFERENCES

- Gottlieb, B. (1985). **Social support and community mental health**. New York : Academic Press.
- Kasiansin, P. (2012). **Instructional communication strategy on computer and internet for the elderly in middle socio-economic status**. Master of Communication Arts. Faculty of Communication Arts, Chulalongkorn University. (in Thai)
- National Statistical Office. (2014). **Census and housing**. Retrieved from http://popcensus.nso.go.th/report/Ubonatchathani_T. (in Thai)
- Office of the National Economic and Social Development Board. (2014). **Thai elderly: present and future**. Retrieved from https://www.m-society.go.th/article_attach/13225/17347. (in Thai)
- Petrovcic, A. (2015). Mobile phone communication in social support networks of older adults in Slovenia. **Science Direct**, 32(4), 642-655.
- Sayreerat, S. (1995). **Consumer behavior**. Bangkok: P.S. Pattana publishing. (in Thai)
- Mahidol University. (2014). **Population Aging in Thailand 2014**. Retrieved from https://www.m-society.go.th/article_attach/12533/16843. (in Thai)
- Thairath online. (2015). **Elderly play a large number of line applications**. Retrieved November 10, 2015, from <http://www.thairath.co.th/content/480169>. (in Thai)
- Yamwong, P. (2012). **A Study of social support affect life satisfaction among Thammasat University students**. Master of Education degree in guidance and counseling psychology, Srinakharinwirot University. (in Thai)